לַאֲרֻס, * וּלְלַמְּדוֹ סֵפֶר (ל) אוֹ אֻמָּנוּת, * פוְרָדְקָא לְדַבֵּר אִם רוֹצֶה לְהִשְׁתַּכֵּר, (לא) אֲבָל לְשָׂכְרוֹ וּלְהַזְכִּיר לוֹ סָכוּם מָעוֹת אָסוּר. הַגָּה: יֵשׁ אוֹמְרִים דִּבְמָקוֹם שֶׁנּוֹהֲגִין לִתֵּן לַקּוֹרֵא בַּתּוֹרָה מִי שֶׁבֵּרַךְ, וְנוֹדֵר לְצָדָקָה אוֹ לַחַזָּן, דְּאָסוּר בְּשַׁבָּת לִפְסֹק (לב) כַּמָּה יִתֵּן (אור זרוע ס"ע ס' נ), וְהַמִּנְהָג לְהָקֵל, דְּהָא מֻתָּר (לג) לִפְסֹק (מ) צְדָקָה: ז * [ו]צְמֶתֶר (ט) לְמַדֵּד בְּשַׁבָּת (לד) מְדִידָה שֶׁל מְצָוָה, (לה) כְּגוֹן לְמַדֵּד אִם יֵשׁ בַּמָּקוֹם אַרְבָּעִים סְאָה. וְלִמְדֹּד אֵזוֹר מִי שֶׁהוּא חוֹלֶה וְלִלְחֹשׁ עָלָיו כְּמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִים הַנָּשִׁים מֻתָּר, ר'דְּהָנֵי מְדִידָה (לו) שֶׁל מְצָוָה: ח [*] (לז) הָרְהוּר בַּעֲסָקָיו מֻתָּר,

פ טור בְּשֵׁם הָרַ"מ מָרוֹטֶנְבּוּרְג (תשב"ץ קטן סי' נח) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים. צ טור בְּשֵׁם אֲבִי הָעֶזְרִי (ח"א סי' רכ) וּמָהֲרַ"ם מָרוֹטֶנְבּוּרְג (ד"פ סי' חקיב). ק שם בְּשֵׁם מָהֲרַ"ם. ר שם בְּזִמְרָא (קנ).

בְּאֵר הֵיטֵב

משום יְדַבֵּר דָּבָר, וְזֶה הַהֶתֵּר לִדְבַר מִצְוָה אוֹ לְצֹרֶךְ רַבִּים, מִגִּיד מִשְׁנֶה (פכ"ד ה"ח), וְעַיֵּן סִימָן של"ט סָעִיף ד'. וּמֻתָּר לַחְשֹׁב מַה שֶּׁצָּרִיךְ לִסְעֻדַּת מִצְוָה, ש"ס כְּתֻבּוֹת דף ה' (ע"א): (מ) צְדָקָה. כָּתַב הַשַּׁ"ז (סק"ב) אִם בָּא לוֹ בְּלִבּוֹ בְּיוֹם שַׁבָּת לְהַקְדִּישׁ סֵפֶר תּוֹרָה וְלֹא קֹדֶם לָכֵן, לֹא יַקְדִּישֶׁנּוּ בְּשַׁבָּת. וְכֵן אָסוּר לְהָבִיא חֵפֶץ הַכְּנֻסָת לְהַקְדִּישׁוֹ אִם לֹא חָשַׁב עָלָיו קֹדֶם לָכֵן, אֶלָּא יְיַחֲדֶנּוּ בְּבֵית וְיַקְדִּישֶׁנּוּ בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ, וְאִם כֵּן כְּבָר יָצְאָה לִרְשׁוּת גַּבּוֹהּ, אֶלָּא שֶׁמְּפֹרָסָם זֶה בְּשַׁבָּת, עַיֵּן שָׁם. וְהַיְד אַהֲרֹן (הגב"י) כָּתַב, וְלִי נִרְאָה דַּאֲפִלּוּ הִקְדִּישׁוֹ בְּלִבּוֹ בְּחֹל אָסוּר לְהַקְדִּישׁוֹ בְּשַׁבָּת, דִּדְבָרִים שֶׁבַּלֵּב אֵינָן דְּבָרִים וְלֹא יָצָא לִרְשׁוּת גַּבּוֹהּ, עַיֵּן שָׁם. וּמִכֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יא) כָּתַב, וְיֵשׁ לְכָל יִשְׂרָאֵל חֵלֶק בֵּינֵיהוּ, וְיֵשׁ שֶׁהוּא מַרְשׁוּתוֹ דְּיֵשׁ לְהַמַּקְדִּישׁ חֵלֶק גַּם כֵּן בּוֹ, לְפִי זֶה מֻתָּר לְהַקְדִּישׁ סֵפֶר תּוֹרָה בְּיוֹם שַׁבָּת, דְּאֵין אִסּוּר לְהוֹצִיא מִרְשׁוּת לִרְשׁוּת, עַיֵּן שָׁם. כָּתַב רַשַׁ"ל (ש"ש) פֶּרֶק ח' דְּבֵיצָה (ס' ח), הַלְּכָתָא מִצְוָת מִי שֶׁיִּתֵּן יוֹתֵר הוּא יִזְכֶּה בָּהּ דְּמֵי טְפֵי לְמַקָּח וּמִמָּכָר, וְהַמַּחְזִיר בְּעִינֵי כְּמוֹ שֶׁהוֹצִיא מִפִּיו לִתֵּן נוֹתֵן לִצְדָקָה אֲפִלּוּ קָנָה חֲבֵרוֹ הַמְצָוָה, אִם כֵּן הָנֵי רַק כְּקִצְיַצַת דְּמִים לְצֹרֶךְ מִצְוָה, וְכָל יִרְא שָׁמַיִם יִזָּהֵר בָּזֶה. וְכֵן אָסוּר לִקְנוֹת מְקוֹמוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת וְאַתְרוֹגִים מִן הֶקְהָל אַחַר גְּמַר מִצְוָתָן, וְכֵן לִקְנוֹת שׁוֹפָר בְּיוֹם טוֹב אָסוּר. וְעַיֵּן סִימָן תקפ"ו סָעִיף כ"א. וְעַיֵּן חֻשַּׁן מִשְׁפָּט סִימָן ע"ג (ס"ז) אִם נִשְׁבַּע לִפְרֹעַ בְּדִ' בְּנִיסָן וְאֵרַע בְּשַׁבָּת מַה יַּעֲשֶׂה, וּמִכֵּן אַבְרָהָם (ס"ק טז) כָּתַב נִרְאֶה לִי דְּאִם יֵשׁ לוֹ מְעוֹת יִתְּנֵנָּה לוֹ עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, וְאִם אֵין לוֹ מְעוֹת יֹאמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לְשׁוּחַ, דְּהֵיְינוּ שֶׁיֹּאמַר זֶה הַכְּלִי שָׁוֶה כְּמוֹ זֶה, וּלְמָחֳרַת יְשׁוּמוּ אוֹתָהּ עַיֵּן שָׁם: ז (מ) לְמַדֵּד.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ח [בשו"ע] הָרְהוּר בַּעֲסָקָיו כו'. עַיֵּן שְׁאֵילַת יַעַב"ץ (ח"א) סִימָן קס"ב שֶׁהָרְהוּר מִתּוֹךְ הַכְּתָב אָסוּר, וְכֵן קְרִיאַת גְּאוֹנֵינוּ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יְדִיעָה מִפֹּשֶׁא וּמַתָּן, וְכֵן לְלֶכֶת בִּמְקוֹם הַנְּהוּגוֹת לְמִלְאוֹת יָדוֹ בְּחָכְמַת הָרְפוּאָה אָסוּר בְּשַׁבָּת, עַיֵּן שָׁם:

בְּאֵר הַגּוֹלָה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(ל) אוֹ אֻמָּנוּת. דְּהוּא נַמִּי עוֹסֵק בְּמִצְוָה, דְּאִם אֵין לוֹ אֻמָּנוּת עוֹסֵק בְּגָזֵל: (לא) אֲבָל לְשָׂכְרוֹ וְכוּ'. כַּנַּ"ל (ו) בְּסָעִיף ג' בַּהַגָּ"ה, כְּדַעַת הַיֵּשׁ אוֹסְרִים שָׁם: (לב) כַּמָּה יִתֵּן. אֶלָּא יֹאמַר סְתָם אֲמַר לְבַעֲבוּרִי מִי שֶׁבֵּרַךְ: (לג) לִפְסֹק צְדָקָה. וַאֲפִלּוּ הַחַזָּן עָשִׁיר, כֵּיוָן שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ זֶה כְּדֵי שֶׁיִּתְפַּלֵּל לִפְנֵי הָעַמּוּד, הֲרֵי צָרִךְ מִצְוָה. א)וּבְעִנְיַן הַכְרָזַת מִצְוֹת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, יֵשׁ אוֹסְרִין, וְיֵשׁ מַתִּירִין דְּלֹא שַׁיָּךְ מָקוֹם וּמִמְכָּר אֶלָּא בְּחֻפָּץ הַנִּקְנֶה, וּבְמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ הֶתֵּר אֵין לְמַחוֹת בְּיָדָן. וְקִנְיַת מְקוֹמוֹת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְכֵן קִנְיַת אֶתְרוֹגִים מִן הַקָּהָל אַחַר גְּמַר מִצְוָתָן שָׁקוֹנִים אוֹתָם לְאַכְלָה אוֹ לְהָרִיחַ, לְכְלִי עָלְמָא אָסוּר. ב)וְכֵן לִקְנוֹת שׁוֹפָר אוֹ אֶתְרוֹג בְּיוֹם טוֹב מִן הַמּוֹכֵר אֶתְרוֹגִים אָסוּר [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן שכ"ג סָעִיף ד'. וְהַנּוֹתֵן מָקוֹם וּמִמְכָּר אֶחָד בְּפֶה וְאֶחָד בְּמַסְרֵה אָסוּר, גְּזֵרָה שֶׁמָּא יָבֹא לִכְתִיבָה. וְגַם אָסוּר לִתֵּן מַתָּנָה לַחֲבֵרוֹ, דְּדָמֵי לְמָקוֹם וּמִמְכָּר שֶׁהֲרֵי יוֹצֵא מֵרְשׁוּתוֹ, ג)אֶלָּא דִּבְמַתָּנָה מֻתָּר כְּשֶׁהוּא לְצָרְכָּהּ שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן שכ"ג סָעִיף ז', וְכֵן לְצָרְכָּהּ מִצְוָה. וְכֵן אָסוּר לִתֵּן מַשְׁכּוֹן לַחֲבֵרוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן הוּא לְצָרְכָּהּ מִצְוָה אוֹ לְצָרְכָּהּ שַׁבָּת [מָגֵן אַבְרָהָם (שם) בְּשֵׁם הַפּוֹסְקִים]. וְכָתַב עוֹד דְּלִפְי זֶה מַה שֶּׁנָּהֲגוּ לִתֵּן כֵּלִים בְּמַתָּנָה לְחָתָן הַדּוֹרֵשׁ, אֵינוּ נָכוֹן, ד)מִיהוּ מַה שֶּׁמַּחְזִיקִין קְצָת לִתֵּן לוֹ דְּמִים אֶפְשָׁר דְּשָׁרֵי, כֵּיוָן דִּבְיָדוֹ לַחֲזֹר, וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יט): ז (לד) מְדִידָה שֶׁל מְצָוָה. וְאַף עַל גַּב דְּלֹא הֻתַּר שְׁבוּת אֶלָּא בְּמָקוֹם מִצְוָה, וְכָאן שֶׁכָּתְבוּ לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן כ"ח, (לה) שֶׁאֲנִי מְדִידָה דְּלֹא הָוֵי אִסּוּר כָּל כָּךְ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּהָוֵי כְּעֵבֵד דְּחֹל, וּלְהָכֵי שָׁרֵי בְּמָקוֹם מִצְוָה: (לה) כְּגוֹן לְמַדֵּד וְכוּ'. וְהוּא הַדִּין (נ) דְּמֻתָּר לִמְדֹּד חוֹר שֶׁיֵּשׁ בְּכֹתֶל הַמַּפְסִיק, אִם יֵשׁ בּוֹ פּוֹתֵחַ טֶפַח לְהָבִיא הַשָּׁמְאָה מֵהַחֹר שֶׁהַמַּת בּוֹ לְחָדֵר הַסָּמוּךְ לוֹ, וְאַף עַל גַּב שֶׁיְּכוֹלִין הַכֹּהֲנִים לָצֵאת מִמֶּנּוּ, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁמּוּדָד שֶׁעוֹרֵי תּוֹרָה לֹא מִחֲזֵי כְּעֵבֵד דְּחֹל. וְהוּא הַדִּין דְּמֻתָּר לִמְדֹּד כְּדֵי לְשַׁעֵר שִׁעוּר שֶׁשִּׁים לְבַטֵּל אֲיָרָה אִסּוּר, דְּכֵיוָן דְּהוּא לְהִתְלַמֵּד עַל דְּבַר הוֹרָאָה לֹא הָוֵי כְּעֵבֵד דְּחֹל [פְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק טז)]: (לו) שֶׁל מְצָוָה. דִּמְדִידָה רְפוּאָה הִיא, וּרְפוּאַת הַגּוּף מִצְוָה הִיא. וּגְזֵרַת שְׁחִיקַת סַמָּנִין לֹא שַׁיָּךְ בָּזֶה, אֶלָּא בִּרְפוּאָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מַמָּשׁ כְּגוֹן מַשְׁקֶה אוֹ אֹכֶל [אֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק כא)]: ח (לז) הָרְהוּר בַּעֲסָקָיו מֻתָּר. דִּכְתִיב (ישעיה נח יג) 'וְדַבֵּר דָּבָר'

סְתָמָא אַף בְּלִי הַזְכָּרַת סְכוּם אָסוּר, וּמְסוּף הַדִּבּוּר מֻשְׁמָע לְהַקֵּף דְּדַוְקָא בְּהַזְכָּרַת סְכוּם אָסוּר, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרַ"א שֶׁצִּיֵּן עַל זֶה בְּנִ"ל בְּסָעִיף ג' בְּהַגָּ"ה, וְכֵן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה וחפצי) תָּלֵי זֶה בְּהַנַּ"ל, מֻשְׁמָע לְכָאוֹרָה גַּם כֵּן דְּדַוְקָא בְּהַזְכָּרַת סְכוּם אָסוּר, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

ז * מֻתָּר לִמְדֹּד וְכוּ'. עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז) מַה שֶּׁכָּתַב לְעִנְיַן אִם אֶחָד נִשְׁבַּע לְשַׁלֵּם בְּיוֹם פְּלוֹנִי וְאֵרַע בְּשַׁבָּת, וְהִתְפַּקְּחוּ לְקַמָּן בְּסִימָן ש"ז סָעִיף י"א עַיֵּן שָׁם:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ל) הַגְּרַ"א: ז (לב) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז): (לג) מָגֵן אַבְרָהָם (שם):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) בשו"ע הרב (סט"ז) כתב: מה שנוהגין להכריז מצות בבית הכנסת מי שיתן יותר הוא יזכה בהן, היה ראוי לאסור משום מקח וממכר שהוא שבות גמור ולא הותר לדבר מצוה, אלא שאפשר ליישב המנהג בדוחק וכו', והנכון כמו שנוהגין מקצת אנשי מעשה שכל מה שהוציא בפיו ליתן נותן לצדקה אפילו קנה חבירו המצוה שאז אינו דומה כלל למקח וממכר אלא לפסיקת צדקה, ובדרך זה מותר אפילו לקנות מקומות בבית הכנסת ובתים מהצדקה, וכל ירא שמים יזהר בזה. **ב)** בשו"ע הרב (סי"ז) כתב: אבל בזמן מצותן שאין קונים אותם [מן הקהל] אלא לצאת בהם ידי חובתן ולהחזירם, הרי דינם כהכרזת המצות שנהגו להקל, שאינו קונה גוף האתרוג אלא מצותו בלבד, ואפילו ביום ראשון של חג שצריך לקנות גופו של אתרוג, מכל מקום כיון שקונה אותו על מנת להחזירו נמצא שאינו קונה אותו אלא מצותו בלבד. אבל אסור לקנות לגמרי את האתרוג או השופר ביו"ט אפילו אם אי אפשר לו לקיים המצוה בענין אחר שאין דוחין שבות גמור מפני מצות עשה. **ג)** בשו"ע הרב (סט"ו) כתב: שאסור ליתן שום דבר במתנה לחבירו בשבת ויו"ט אלא מיני מאכל ומשקה שלצורך היום [ובהמשך דבריו משמע שאף לצורך מצוה אסור]. **ד)** ובשו"ע הרב (סט"ו) כתב שלא יפה הם עושים. **ה)** וזה לשון שו"ע הרב (ס"ק): אבל אסור לשכור המלמד (בשבת ואפילו) להזכיר לו סכום מעות (אסור) שזהו שבות גמור. **ו)** בשו"ע הרב (ס"ט) הוסיף: אף לדבר הרשות אין איסור למדוד אלא כשמתכוין למדוד לאיזה צורך, אבל אם מודד שלא לצורך כלל אלא כמתעסק בעלמא, מותר.

עוז והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ומִכָּל מָקוֹם מִשּׁוּם עֹנֶג שַׁבָּת (לח) מִצְוָה שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב בָּהֶם כְּלָל, (לט) שׁוְיהֵא בְּעֵינָיו כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתּוֹ עֲשׂוּיָה: ט (י) (מ) תאָסוּר לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי חוּץ לְתְחוּם בְּשַׁבָּת אַחַר קְרוֹבֵי הַמֵּת שֶׁיָּבוֹאוּ לְהִסְפִּידוּ, אֲבָל חוֹלֶה דְּתַקְיף לֵיהּ עָלְמָא וְאָמַר שֶׁיִּשְׁלְחוּ בְּעַד קְרוֹבָיו, (מא) וַדַּאי שָׁרֵי: י אלְהַחֲלִיף מַשְׁכּוֹן לְאֵינוֹ יְהוּדִי בְּשַׁבָּת, (מב) מֻתָּר אִם הוּא מַלְבּוּשׁ וְיוֹצִיאֶנּוּ הָאֵינוֹ יְהוּדִי (מג) דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁוֹ (מד) (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן שכ"ה (ס"ג)): יא (יג) בּמַתָּר (מה) לִקְנוֹת בַּיִת (מו) בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִן הָאֵינוּ יְהוּדִי בְּשַׁבָּת, אוְחוֹתֵם וּמַעֲלֶה בְּעַרְכָּאוֹת. הַגָּהָה: שֶׁלָּהֶם, *גבְּכָתָב שֶׁלָּהֶם, (מז) דְּאֵינוֹ אָסוּר רַק מִדְּרַבָּנָן, וּמְשׁוּם יִשּׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא גָּזְרוּ (אור זרוע (מ"ב סי' עו וסי' פד)): יב גמַתָּר (יג) לְהַכְרִיז בְּשַׁבָּת (מח) עַל אֲבֵדָה, (מט) אֲפִלּוּ הִיא דָּבָר שֶׁאָסוּר לְטַלְטְלוֹ. הַגָּהָה: וּמֻתָּר לְהַתִּיר (יד) (נ) חֲרְמֵי צִבּוּר בְּשַׁבָּת,

שׁ טוּר וְרַבֵּנוּ יוֹנָה בְּאִגֶּרֶת הַתְּשׁוּבָה (דרש ב יום ה) עַל פִּי הַמְּכִילְתָּא (יתרו, בחודש פ"ז). ת מְרְדְּכַי פֶּרֶק ג' דְּשַׁבָּת (סי' שיד) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים. א רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב יב) בְּחֵלֶק י"ב בְּשֵׁם הַמְפָרְשִׁים. ב בְּבָא קַמָּא פ' (ע"ב) וְגִיטִּין ח' (ע"ב). ג הָרַשְׁבָּ"א בִּתְשׁוּבָה (ח"ד סי' קו).

בְּאֵר הֵיטֵב

יֵשׁ בּוֹ פּוֹתֵחַ טָפַח אִם הַשְּׁמָאָה בָּאָה לְשָׁם, וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק עג): **ט** (י) **אָסוּר.** אֲפִלּוּ אָמַר לוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת לַעֲשׂוֹת בְּשַׁבָּת אָסוּר, וְדַוְקָא לוֹמַר לַעֲשׂוֹת אַחַר הַשַּׁבָּת מֻתָּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסָעִיף ג': (יא) **שָׁרֵי.** אֲפִלּוּ לְהַשְׁכִּיר, עַיֵּן חִשֵּׁן מִשְׁפָּט סוֹף סִימָן רנ"ד (ס"א): **יא** (יג) **מֻתָּר.** וּבְמִשְׁפָּט צֶדֶק (ח"א סי' לא) בְּשֵׁם הָרוֹא"ש וְהָרִיב"ש דְּאָסוּר לִקְנוֹת, אֶלָּא כֶּשֶׁקָּנָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת מֻתָּר לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לִכְתֹּב בְּשַׁבָּת. וְסוֹרְיָא כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְדָבָר זֶה, רַמְב"ם (פ"ו הי"א), וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק עד): **יב** (יג) **לְהַכְרִיז.** וְנָהֲגוּ לְהַכְרִיז אֲבֵדַת אֵינוֹ יְהוּדִי בְּשַׁבָּת, מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כא): (יד) **חַרְמֵי צִבּוּר.** וְהוּא הַדִּין נִדְּהוּ בַּחֲלוֹם מַתִּירִין לוֹ בְּשַׁבָּת. מֵהָרַדְבַּ"ז חֵלֶק א' סִימָן קי"ח (ח"ד סי' ק), וְעַיֵּן שִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ט):

בְּאוּר הֲלָכָה

יא * **בַּכְּתָב שֶׁלָּהֶם.** עַיֵּן **בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס"ק מז), וּמִפְּנֵי שֶׁדִּין זֶה הוּא נִפְקָא מִנָּה לְכַמָּה דְּבָרִים, אֲמַתְּחִי לְבָאֵר דְּבָר זֶה. **הִנֵּה הָרַמְ"א הֶעְתִּיק כְּשׁם אוֹר זָרוּעַ דְּכְתִיבָה אַחֶרֶת חוּץ מִכְּתָב אֲשׁוּרִי הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן,** וְעַיְנְתִּי שָׁם בְּאוֹר זָרוּעַ בְּהִלְכוֹת שַׁבָּת (ח"ב סי' עו), וְרָאִיתִי שֶׁכָּתַב שָׁם דְּלֹא מִיקְרֵי כְּתָב מְדֹאוֹרָיְתָא כִּי אִם כְּתָב אֲשׁוּרִי וּכְתָב יְוָנִי. וְעַכְשָׁיו יְסוֹדוֹ בָּנָה עַל פִּי הַיְרוּשַׁלְמִי (פ"ב ה"ג) לְפִי בָּאוּרוֹ, וְכַאֲשֶׁר נְבִיא לְקַמָּן, **וְאַף שֶׁבְּעִנְיָנוֹ מִסְתָּעֵף מִזֶּה הַסְּבָרָא חוּמְרָא, דְּלֹא מְקִילִינַן אֲפִלּוּ עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי כִּי אִם בִּכְתָבָא דִּירְדְּמוּ, וּמִשּׁוּם זֶה הֶעְתִּיק הָרַמְ"א אֶת דְּבָרָיו כְּדֵי לְחֹשׁ לְשִׁטְתָּם, מִכָּל מָקוֹם כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא מִזֶּה תַּקָּלָה לִכְמָה עִנְיָנִים אֲנִי מְכַרֵּח לְהַרְחִיב הַדְּבָרִים בָּזֶה וּלְבָאֵר שִׁכְּלֹ הַפּוֹסְקִים חוֹלְקִים עַל זֶה.** הִנֵּה בְּשַׁבָּת ק"ג (ע"א) אִיתָא בְּמִשְׁנָה דְּהַכּוֹתֵב בְּכָל לָשׁוֹן חַיָּב, וְזֶה מוֹרֶה בְּהַדְיָא דְּהַכְּוָנָה בְּכָל לָשׁוֹן מִמֶּשׁ, דְּאִי כַּוָּנַת הַמִּשְׁנָה רַק לְרַבּוֹת כְּתָב יְוָנִי, לֹא הָיָה לוֹ לוֹמַר בְּכָל לָשׁוֹן, [וְאַף שֶׁאֵין צָרִיךְ רְאָיָה לָזֶה, מִכָּל מָקוֹם כְּדֵי לְבָרֵר הַדָּבָר לֹא אָמְנַע מִזֶּה. הִנֵּה בְּמִגִּלָּה ח' עַמּוּד ב' אִיתָא בְּמִשְׁנָה, אֵין בֵּין סְפָרִים לִתְפִלִּין וּמְזוּזוֹת, אֶלָּא שֶׁהַסְּפָרִים נִכְתָּבִין בְּכָל לָשׁוֹן, וּתְפִלִּין וּמְזוּזוֹת אֵין נִכְתָּבִין אֶלָּא אַשּׁוּרִית, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אַף בַּסְּפָרִים לֹא הִתִּירוּ שֶׁיִּכְתְּבוּ אֶלָּא יְוָנִית]. וְרָאִיתִי בְּאוֹר זָרוּעַ שֶׁהֵבִיא שָׁם רְאָיָה לִסְבָרְתּוֹ מֵהָא דְּאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי שָׁם, מַהוּ בְּכָל לָשׁוֹן, אֶפִלּוּ אֶלֶף אֶלֶף אֶלְפָּא [וּבְאוֹר זָרוּעַ שָׁם הַגִּירְסָא עוֹד בֵּיתָא בֵּיתָא, וְטָעוּת סוֹפֵר הוּא, וְצָרִיךְ לוֹמַר בֵּית בֵּיתָא, וְכֵן אִיתָא בְּמִשְׁנָה בִּשְׁקָלִים פֶּרֶק ג' (מ"ב), דִּבְלָשׁוֹן יְוָנִית הוּא אֶלֶף בֵּיתָא גַּמְלָא], וּמִדְּנָקֵט הִירוּשַׁלְמִי אֶפִלּוּ אֶלֶף אֶלֶף אֶלְפָּא בֵּית בֵּיתָא, מִשְׁמַע דַּוְקָא כְּשֶׁכָּתְבוּ בִּכְתָב שֶׁלָּנוּ אוֹ בִּכְתָב יְוָנִית, אֲבָל בִּכְתָב אַחֵר לֹא חַשִּׁיבָא מִלְּאכָה. וּבֶאֱמֶת פֵּרוּשׁוֹ בִּירוּשַׁלְמִי תָּמוּהַּ מְאֹד, אֶחָד דְּהָא תָּנֵן בְּמִשְׁנָה בְּכָל לָשׁוֹן, וְאֵיךְ יִפְרֹשׁ לָנוּ הִירוּשַׁלְמִי דְּהַכַּוָּנָה אוֹ אַשּׁוּרִית אוֹ יְוָנִית. וְעוֹד לְפִי פֵּרוּשׁוֹ מַהוּ אֶפִלּוּ אֶלֶף דְּקָאָמַר הִירוּשַׁלְמִי, הָיָה לוֹ לוֹמַר אֶלְפָּא בֵּיתָא גַּמְלָא. וְעוֹד לְפִי פֵּרוּשׁוֹ הִירוּשַׁלְמִי סוֹתֵר אֶת עַצְמוֹ תּוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר, דְּהָא אִיתָא שָׁם בְּמִשְׁנָה, הַכּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, בֵּין מִשָּׁם אֶחָד בֵּין מִשְּׁתֵּי שְׁמוֹת בֵּין מִשְּׁתֵּי סִימָנִיוֹת, בְּכָל לָשׁוֹן, חַיָּב, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לֹא חַיָּבוּ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אֶלָּא מִשּׁוּם רֹשֶׁם וְכוּ', וְקָאָמַר עַל זֶה בִּירוּשַׁלְמִי שָׁם, מַאן תְּנָא סִימָנִיּוֹת רַבִּי יוֹסֵי הִיא, כִּי הִירוּשַׁלְמִי סְבִירָא לֵיהּ דְּסִימָנִיּוֹת הוּא מִלְּשׁוֹן סִימָן, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר שְׁנֵי סִימָנִים בְּעָלְמָא הַמּוֹרִים עַל אֵיזֶה עִנְיָן, וְכָמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַב הַאי גָּאוֹן הוֹבָא בְּמַגִּיד מִשְׁנָה (פ"א ה"י), עַיֵּן שָׁם בְּקַרְבָּן עֵדָה (שיירי קרבן ד"ה מאן), וְעַל זֶה קָאָמַר דְּרַבִּי יוֹסֵי הוּא דְּסָבִירָא לֵיהּ דְּחִיּוּב פּוֹתֵב הוּא מִשּׁוּם רֹשֶׁם, וַאֲפִלּוּ עַל שְׁתֵּי שְׁרִיטוֹת בְּעָלְמָא חַיָּב], וְאַחֵר כָּךְ קָאָמַר מַהוּ בְּכָל לָשׁוֹן, אֶפִלּוּ אֶלֶף אֶלְפָּא, וְאִם הַפֵּרוּשׁ כִּדְבָרָיו אִם כֵּן הַמִּשְׁנָה סוֹתֶרֶת אֶת עַצְמָהּ, דִּירְשָׁא מִשְּׁתֵּי סִימָנִיּוֹת רַבִּי יוֹסֵי, וּמַה שֶּׁאָמַר בְּכָל לָשׁוֹן, וְהַכַּוָּנָה עַל אַשּׁוּרִית וְיְוָנִית, לָאו רַבִּי יוֹסֵי הִיא, דִּלְרַבִּי יוֹסֵי וַדַּאי חַיָּב בְּכָל לָשׁוֹן, דִּלְא גְּרַע מֵרֹשֶׁם בְּעָלְמָא דְּמַחֲיֵב רַבִּי יוֹסֵי. וְגַם דִּדְבָרֵי הִירוּשַׁלְמִי דְּבָתַר זֶה מְבָרֵר אֶת דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי, עַיֵּן שָׁם, וְאֵיךְ נֹאמַר דִּבְתְחִלָּה מַיְירֵי לְרַבִּי יוֹסֵי וּבְסוֹף לְרַבִּי יוֹסֵי, וּכְאֶמְצַע מַפְסִיק הִירוּשַׁלְמִי וְקָאָמַר שְׁלֹא אֶלִיבָּא דְּרַבִּי יוֹסֵי, בְּסִימָן רע"ו סָעִיף ב' בַּהַגָּ"ה: **יב** (מח) **עַל אֲבֵדָה.** שֶׁמִּי שֶׁיּוֹדֵעַ בָּהּ יָבֹא וְיִגִּיד, (נ) **חַרְמֵי צִבּוּר.** וְהוּא הַדִּין (נא) אִם נִדְּהוּ בַּחֲלוֹם מַתִּירִין לוֹ בְּשַׁבָּת, דִּצְרָךְ שַׁבָּת הוּא דְּלֹא לִשְׁתַּהֵי מִצְוָה, אִם לֹא שֶׁהוּא גַּם כֵּן צָרְךְ גְּדוֹל אֲפָשֵׁר דִּיֵּשׁ לְהָקֵל. וְעַיֵּן לְעֵיל גַּם זֶה הוּא בִּכְלָל חֲפָצֵי שָׁמַיִם, וְשָׁרֵי, (נב) וְהָגָהוּ לְהַכְרִיז גַּם עַל אֲבֵדַת אֵינוֹ יְהוּדִי מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם, וּבִמְקוֹם סַכָּנָה פְּשִׁיטָא דְּשָׁרֵי. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים, דְּהוּא הַדִּין דְּמֻתָּר לְהַכְרִיז בְּשַׁבָּת עַל גְּנֵבָה: **(מט) אֲפִלּוּ וְכוּ'.** שֶׁלֹּא יוּכַל הַמַּשִׁיב לְהָשִׁיב הַיּוֹם, אֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר, כְּדֵי לְפָרְסֵם הָעִנְיָן בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא זְמַן כְּנוּפְיָא לָרַבִּים: **(נ) חַרְמֵי צִבּוּר.** וְהוּא הַדִּין (נא) אִם נִדְּהוּ בַּחֲלוֹם מַתִּירִין לוֹ בְּשַׁבָּת, דִּצְרָךְ שַׁבָּת הוּא דְּלֹא לִשְׁתַּהֵי

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דִּבּוּר אָסוּר הִרְהוּר מֻתָּר: (לח) **מִצְוָה שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב וְכוּ'.** וּמִכָּל שֶׁכֵּן אִם יֵשׁ לוֹ עַל יְדֵי הַהִרְהוּר טִרְדַּת הַלֵּב וּדְאָגָה דְּיִזָּהֵר בָּזֶה. עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה והרהור): (לט) **וְיהֵא בְּעֵינָיו וְכוּ'.** וְכִדְאֵיתָא בְּמְכִילְתָּא פָּרָשַׁת יִתְרוֹ (בחודש פ"ז) 'שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ', וְכִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לַעֲשׂוֹת כָּל מְלַאכְתּוֹ בְּשִׁשָּׁה יָמִים, אֶלָּא שֶׁכֹּל כְּאִלּוּ כָּל מְלַאכְתְּךָ עֲשׂוּיָה: **ט** (מ) **אָסוּר לוֹמַר וְכוּ'.** דְּדַוְקָא לוֹמַר לוֹ לַעֲשׂוֹת אַחַר הַשַּׁבָּת מֻתָּר, מִשּׁוּם דְּהָוֵי צָרְכֵי מִצְוָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף ג', אֲבָל לֹא שֶׁיַּעֲשֶׂה אוֹ יֵלֵךְ בְּשַׁבָּת. וְכֵן אֲפִלּוּ אָמַר לוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת לַעֲשׂוֹת בְּשַׁבָּת אָסוּר, אַף שֶׁהוּא לְצָרְךְ כַּלָּה אוֹ מֵת [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יז) בְּשֵׁם הָרַ"ן (סד: ד"ה תנו)]: (מא) **וַדַּאי שָׁרֵי.** אֲפִלּוּ (נג) לִשְׁכֹּר אֵינוֹ יְהוּדִי רַק שֶׁיְּרוּץ כַּמָּה פַּרְסָאוֹת בְּשַׁבָּת לְהָבִיא קְרוֹבָיו בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, גַּם כֵּן שָׁרֵי, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשְׁרֶף דַּעְתּוֹ עָלָיו: י (מב) **מֻתָּר.** לְאַפּוֹקֵי מַהַפּוֹסְקִים שֶׁסּוֹבְרִים דְּזֶה מַחֲזֵי כְּמַשָּׂא וּמַתָּן: (מג) **דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁוֹ.** הָא לָאו הָכִי (לד) אָסוּר, דְּכֵיוָן שֶׁהוּא מֻמְשָׁכָן לְיִשְׂרָאֵל הֲוֵי כְּאִלּוּ הִיא שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאָסוּר מִשּׁוּם מַרְאִית עַיִן, דְּמַחֲזֵי שֶׁהִיִּשְׂרָאֵל צִוָּהוּ לְהוֹצִיאוֹ: (מד) **וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן שכ"ה.** בְּסָעִיף ג' בַּהַגָּ"ה, דְּטוֹב שֶׁהָאֵינוֹ יְהוּדִי יִקַּח הַמַּשְׁכּוֹן בְּעַצְמוֹ וְיַנִּיחַ אַחַר בִּמְקוֹמוֹ, וְלֹא יִגַּע בּוֹ הַיִּשְׂרְאֵל: **יא** (מה) **לִקְנוֹת בַּיִת.** וְכֵיצַד הוּא עוֹשֶׂה, (לה) מַרְאֶה לוֹ כִּיסִּים שֶׁל דִּינָרִין, וְהָאֵינוֹ יְהוּדִי חוֹתֵם וּמַעֲלֶה בְּעַרְכָּאוֹת, (לו) אֲבָל אָסוּר לִתֵּן לוֹ מָעוֹת לְהָדְיָא: (מו) **בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.** וְסוֹרְיָא כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְדָבָר זֶה, כֵּן כָּתַב הָרַמְבַּ"ם (פ"ו הי"א). וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"כ) מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה: (מז) **דְּאֵינוֹ אָסוּר וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר הַכְּתִיבָה זוֹ הִיא מִדְּרַבָּנָן, וְהָוֵי שְׁבוּת דְּשְׁבוּת עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, וּמִשּׁוּם הָכִי הַתִּירוּ בְּכָאן עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי מִשּׁוּם יִשּׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאַף דְּהַמְחַבֵּר פָּסַק לְקַמָּן בְּסִימָן ש"ז סָעִיף ה' דְּמִלְאכָה דְּאוֹרַיְיתָא אָסוּר עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי אֲפִלּוּ לְצָרְךְ מִצְוָה, זֶה עֲדִיפָא. וּלְפִי זֶה אָסוּר לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי בְּשַׁבָּת לִכְתֹּב מִכְתָּב אֲפִלּוּ לְצָרְךְ מִצְוָה, אִם לֹא שֶׁהוּא גַּם כֵּן צָרְךְ גָּדוֹל אֲפָשֵׁר דִּיֵּשׁ לְהָקֵל. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רע"ו סָעִיף ב' בַּהַגָּ"ה: **יב** (מח) **עַל אֲבֵדָה.** שֶׁמִּי שֶׁיּוֹדֵעַ בָּהּ יָבֹא וְיַגִּיד, (נ) **חַרְמֵי צִבּוּר.** וְהוּא הַדִּין (נא) אִם נִדְּהוּ בַּחֲלוֹם מַתִּירִין לוֹ בְּשַׁבָּת. מֵהָרַדְבַּ"ז חֵלֶק א' סִימָן קי"ח (ח"ד סי' ק), וְעַיֵּן שִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ט):

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ט (נ) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יח) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **י** (מא) מָגֵן אַבְרָהָם לְקַמָּן בְּסִימָן שכ"ה סָעִיף ג' (ס"ק יז): **יא** (מה) הַגָּהוֹת אֲשֵׁרִ"י (פ"ק דְּשַׁבָּת סי' יח) בְּשֵׁם אוֹר זָרוּעַ, וְהוּא יְרוּשַׁלְמִי דְּמוֹצֵא שָׁקֵל פֶּרֶק ב' (ה"ד). וּמַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יז) בְּשֵׁם הָרִ"וְ בְּסִימָן שכ"ה סָעִיף ג' (ס"ק יז): **יב** (מח) הָרַשְׁבָּ"א וְהָרִיב"ש דְּאָסוּר לִקְנוֹת, וְכֵן הָרִ"וְ בְּסִימָן שכ"ה (ס"ג), וְהָרִיבַ"שׁ וְהָרַשְׁבָּ"א בִּתְשׁוּבָה (ח"ד סי' קו), וְהָרַשְׁבָּ"א בְּחִדּוּשָׁיו (ע"ב): **יג** (מט) בְּכָתַב הָרַשְׁבָּ"א בִּתְשׁוּבָה (ח"ד סי' קו). **יד** (נ) חֲרְמֵי צִבּוּר, עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רע"ו סָעִיף ב' בַּהַגָּ"ה: **טו** (נא) הָרִיב"שׁ, גַּם כֵּן דָּחָה אוֹתָהּ הָאַלִּיָּה רַבָּה (ס"ק כב), עַיֵּן שָׁם: **טז** (נב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"כ) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **יז** (נג) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתב הרשב"א): **יח** (נד) [שְׁיָרִים] כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ט):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) בשו"ע הרב (סכ"ד) כתב: הלוקח בית בארץ ישראל מן הנכרי מותר לומר לנכרי לכתוב לו שטר מכירה בשבת, אם הנכרי הולך לדרכו בשבת. **ב)** בשו"ע הרב לא התנה שיכתוב הנכרי בכתב שלהם.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah